

Rzeszów, 2006.08.25

Opinia biegłego dotycząca formuł sportowych w jūjutsu / An expert's opinion on sports formulas in jūjutsu

Submission: 25.08.2006, acceptance: 10.09.2006

Poprzednio na prośbę PZJJ jeszcze w imieniu Pracowni Sztuk i Sportów Walki przy Instytucie Wychowania Fizycznego i Zdrowotnego Uniwersytetu Rzeszowskiego dane mi było rozstrzygać kwestię pisowni *jūjutsu*. Z pewną satysfakcją znajduję w przesłanych mi aktach sprawy tę opinię przytoczoną przez drugą stronę konfliktu. Niemniej sam konflikt jest dla mnie sprawą przykrą, gdyż nie służy on promowaniu ani oryginalnego jūjutsu (które sam uprawiam od 29 lat), ani pokrewnych odmian sztuk i sportów walki.

Obecnie przyszło mi, pomimo urlopu, odpowiedzieć – w imieniu Zakładu Sportów Walki i Sportów Indywidualnych przy Wydziale Wychowania Fizycznego (nie ma już dawnej Pracowni ani IWFIZ) UR – na pytania postawione przez Sąd Rejonowy w Jaworznie w związku ze sprawą I Ns 87/06.

Przypomnijmy, że aktualnie jūjutsu funkcjonuje „w zapisie z litery dużej lub małej, osobno i łącznie, w różnych transkrypcjach, np.: *Dschiu-Dschitsu*, *dziu-dzitsu*, *jiujitsu*, *Ju-Jutsu*, *jujitsu* itp. W różnych krajach w **nazwach i regulaminach organizacji sportowych** wymienione tu pojęcia, lub podobnie pisane i wymawiane, odnoszą się do tego samego fenomenu **pokrewnych sportów walki** (uwzględniając różnice w regulaminach walki sportowej). Pokrewieństwo to wynika z japońskiego pochodzenia uprawianych dzisiaj odmian, w różnym stopniu także technik i przyjętej terminologii, a zwłaszcza z przyjęcia nazwy **jūjutsu** (różnie zapisywanej)” [Cynarski 2006]. PZJJ, podobnie jak JJIF, używa nazwy „ju-jitsu”. Natomiast POJ wprowadziło hybrydę (taki potworek językowy) „jiujutsu”.

Krótką refleksja o historii jūjutsu w Polsce

Jūjutsu znane jest i uprawiane w Polsce od stu lat, czemu poświęcona była bardzo ważna impreza pod nazwą Historyczny Konwent Polskich Mistrzów Jujutsu (zorganizowana w Jaworznie 10–12.12.2004 przez Tomasza Guję), w tym także seminarium szkoleniowe i konferencja naukowa „100 lat jujutsu na ziemiach polskich”, którą miałem przyjemność poprowadzić [Cynarski 2005 a, s. 243].

Pierwotnie łączono jūjutsu z samoobroną i walką wręcz (walor utylitarny) lub także z wychowaniem fizycznym, gimnastyką i higieną (walory wychowawcze i zdrowotne). Dopiero od lat 80. XX wieku uprawiane jest w Polsce jako oryginalna sztuka walki w różnych odmianach stylowych (szkoły, organizacje).

Od roku 1987 znam osobiście pana Andrzeja Treptego, pioniera sportowej odmiany jūjutsu w naszym kraju. Trepte został w 1993 roku pierwszym prezesem PZJJ. Od 1992 roku sportowe jūjutsu rozwijane było m.in. przez Śląski Związek Ju-Jitsu i Stowarzyszenie Idōkan Polska (SIP) w Rzeszowie, które to organizacje są gospodarzami ogólnopolskich turniejów. Zawody te rozgrywane były wówczas według przepisów podobnych do przyjętych w niemieckim Ju-Jutsu. Notabene według podobnych regulaminów walczą dziś zawodnicy POJ.

Ponieważ władzom polskiego sportu zależało na zjednoczeniu środowiska jūjutsu w naszym kraju, zorganizowano w 2001 r. w Warszawie zebranie liderów pod patronatem Rady ds. Dalekowschodnich Sportów i Sztuk Walki. Chodziło głównie o pogodzenie ucznia *sensei* Treptego – Stefana Andrzeja Badańskiego (prezesa PZJJ) z Tomaszem Gują (lider POJ), uczniem obydwu wymienionych instruktorów. Nie było jednak woli podjęcia współpracy u żadnej ze stron. W zebraniu tym uczestniczyłem jako prezes SIP [Cynarski 2001].

Sytuacja środowiska dzisiaj

Poza PZJJ pozostaje duża część środowiska osób uprawiających jūjutsu – czy to ćwiczących oryginalną sztukę walki (kompletny system), czy to samoobronę – podsystem jūjutsu. Byłoby niewątpliwie cenne, gdyby pod szyldem PZJJ udało się zjednoczyć wszystkie te grupy, a zwłaszcza kluby i organizacje podejmujące rywalizację sportową – konkurencje techniczne i konkurencje walk – bez względu na regulamin. Organizacje podobnych sportów walki, jeżeli chcą być niezależne od nadrzędnej (PZJJ), nie powinny używać nazwy jūjutsu lub zbliżonej, lecz np. *mixed martial arts* (MMA), mieszane sztuki walki, wolna walka wręcz, samoobrona sportowa itp.

Osobnym zagadnieniem jest zjednoczenie organizacji sztuk walki, których rywalizacja sportowa nie interesuje. Czy sztuki walki powinny podlegać pod związki sportowe? Moim zdaniem oryginalne sztuki walki, jak jūjutsu, wymagają nadrzędnych organizacji jedynie dla weryfikacji programów i uprawnień do ich nauczania oraz standaryzacji wymogów na stopnie techniczne, zwłaszcza mistrzowskie. Takiej instytucji jak dotąd w Polsce nie ma.

Oprócz klasycznych stylów i szkół ćwiczone są w Polsce style nowoczesne, jak „modern jujitsu”. Nauczane w głogowskiej organizacji „modern jujitsu” jest bardziej programem nauczania i formułą rywalizacji (zatwierdzoną w PZJJ) niż czymś istotnie różnym od jūjutsu uprawianego dziś na świecie. Z tego nurtu wyszedł też Tomasz Guja, który promuje swój „system” i z powodzeniem rywalizuje w Sport Jujitsu™. Czy „jujutsu” jest godnym zalecenia systemem edukacyjnym [Guja 2004]? Swoje wątpliwości na ten temat przedstawiłem w innym miejscu [Cynarski 2005 b].

Nie znaleziono do tej pory doskonałej formuły sportowej dla jūjutsu. Próbowali tego zarówno twórca sportowego *jūdō* – Jigorō Kanō, niemieccy specjaliści z Deutscher Ju-Jutsu Verband (DJJV), zwolennicy odmiany brazylijskiej (tzw. Bjj) i wymieniane w aktach sprawy organizacje międzynarodowe. Przepisy te ewoluują w celu: 1) zapewnienia bezpieczeństwa zawodnikom, 2) uzyskania większej widowiskowości i przejrzystości przepisów [Obodyński 2001]. Egzemplifikacją tej tendencji jest fakt, że regulaminy sportowe JJIF, a co za tym idzie – także PZJJ, uległy zmianie i np. regulamin „Fighting System Ju-Jitsu” włączony w akta sprawy jest już nieaktualny. M.in. zmienił się czas walki – zamiast dwóch dwuminutowych rund rozgrywana jest jedna runda 3-minutowa. Skoro nie ma do tej pory ustalonej formuły walki sportowej, lecz rywalizujące federacje modyfikują dopiero swoje regulaminy, możemy mówić o niepełnej dojrzałości instytucjonalnej sportowego jūjutsu. Tym bardziej odległa jest perspektywa zaistnienia tego rodzaju dyscypliny w gronie sportów olimpijskich.

Zgodnie z teorią sztuk walki [Obodyński 2003; Cynarski 2004] sztukami walki nie są systemy typu *combat*. W przypadku nowoczesnych systemów eklektycznych o ich ocenie decydować musi zawartość treści technicznych i ideowych w programach nauczania. Natomiast tam, gdzie następuje bezpośrednia konfrontacja zawodników lub inna forma rywalizacji sportowej, mamy niewątpliwie sport walki.

W aktach sprawy zawarta jest przetłumaczona na język polski *Historia sportu jujitsu*™ [za: www.USSJA.com]. Rozpoczyna się od roku 1977, gdy odbył się pierwszy turniej rozegrany według zbliżonej konwencji. Tymczasem termin Sport Jujitsu™ pojawił się dopiero w roku 1993, a pierwsze MŚ pod patronatem International Sport Ju-jitsu Association (ISJA) zorganizowano we wrześniu 1996 r. Dla uzupełnienia: European Ju-Jitsu Federation działa od roku 1977, a International Ju-Jitsu Federation (IJF) – od roku 1987. W roku 1998 zmieniono nazwę na Ju-Jitsu International Federation (JJIF) [por.: www.jjifweb.com].

Nasuują się następujące analogie. Sztuką walki, sportem narodowym i dziedzictwem Korei jest *taekwondo*. Jednakże z powodu różnic w regulaminach sportowych i programach oraz innych względów (politycznych, ekonomicznych, ambicjonalnych) na świecie rywalizują w tej dziedzinie dwie duże i kilka mniejszych międzynarodowych organizacji. W Polsce mamy dwa odpowiednie związki *taekwondo* (PZT ITF i PZT WTF). W naszym kraju działa także kilka polskich związków karate.

Nie ma jednego karate ani jednego jūjutsu. Powstają nowe style i odmiany, przy czym pojęciem „modern jujitsu” określa się różne mutacje oryginalnej sztuki walki jūjutsu.

Konsekwencje i konkluzje

Zaawansowanie instytucjonalne i organizacyjne istotnie różnych formuł sportowych JJIF (formuła przyjęta w PZJJ) oraz Sport Jujitsu™ (formuła przyjęta w POJ) wskazuje na odrębność

tych **dyscyplin**. Załączniki do zarządzenia dotyczącego tworzenia polskich związków sportowych podają „ju jitsu” jako dyscyplinę, nie ma natomiast takiej dziedziny. Można przyjąć, że dotyczy to wersji JJIF.

Optymalne byłoby włączenie rywalizacji Sport Jujitsu™ i pokrewnych formuł do istniejącego związku. Jeżeli jednak niemożliwe jest zjednoczenie całego środowiska **dziedziny** jūjutsu (w tym mutacji i hybryd, jak „jiujutsu”), powinny powstać osobne związki sportowe, np. jeden patronujący jūjutsu (sztuce i sportowi walki) oraz drugi, bardziej otwarty na nowe formuły samoobrony i MMA.

BIBLIOGRAFIA

1. Akta sprawy I 87/06 Sądu Rejonowego, Wydział I Cywilny w Jaworznie.
2. Cynarski W.J. (2001), *Sprawozdanie z zebrania Rady ds. Dalekowschodnich Sportów i Sztuk Walki*, „Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture”, t. II, s. 312–314.
3. Cynarski W.J. (2004), *Teoria i praktyka dalekowschodnich sztuk walki w perspektywie europejskiej*, Wyd. UR, Rzeszów.
4. Cynarski W.J. (2005 a), *Komunikaty o konferencjach naukowych i inne ważne wydarzenia. Informacje i doniesienia*, IRK-MC, t. V, s. 242–256.
5. Cynarski W.J. (2005 b), *Uwagi o rozwoju teorii sztuk i dróg walki*, IRK-MC, t. V, s. 206–211.
6. Cynarski W.J. (2006), *Ekspertyzy i opinie dla PZJJ*, IRK-MC, t. VI, s. 110–112.
7. Guja T. (2004), *Dalekowschodnie sztuki i sporty walki w praktyce pedagogicznej*, „Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne”, nr 5, s. 38–40.
8. Obodyński K. (2001), *Specyfika jūjutsu i jūdō*, IRK-MC, t. II, s. 46–51.
9. Obodyński K. (2003), *Podstawy teoretyczne humanistycznej nauki o sztukach walki* [w:] W.J. Cynarski, K. Obodyński [red.], *Humanistyczna teoria sztuk i sportów walki – koncepcje i problemy*, Wyd. UR, Rzeszów, s. 11–16.
10. www.jjifweb.com
11. www.USSJA.com
12. *Zarządzenie Prezesa UKFiT z dn. 17.09.1996 w sprawie wykazu dyscyplin i dziedzin sportu...* (MP z 30.09.1996).

prof. UR dr hab. Wojciech Jan Cynarski
(*okuden shihan*, 6 dan jūjutsu, trener międzynarodowy IE)
Zakład Sportów Walki, WWF, Uniwersytet Rzeszowski

SUMMARY

In his article the author presents the organizational situation of jūjutsu in Poland as well as he reminds of the terminological issues connected with the name of the sport. He also discusses recent changes in sporting formulas of this discipline.